

MINISTERUL SANATATII

CENTRUL REGIONAL DE
SĂNĂTATE PUBLICĂ IAȘI

INSTITUTUL NAȚIONAL
DE SĂNĂTATE PUBLICĂ

CENTRUL NAȚIONAL DE
EVALUARE ȘI
PROMOVARE A STĂRII
DE SĂNĂTATE

ANALIZA DE SITUAȚIE ÎN CADRUL CAMPANIEI CU OCAZIA ZILEI NATIONALE FARA TUTUN 17 NOIEMBRIE 2011

Bolile legate de fumat fac anual în Europa 650 000 victime; 80 000 de decese sunt urmare a fumatului pasiv. Prevalența fumatului în populația generală peste 15 ani a UE este 35 % la barbati si 25 % la femei.

Date epidemiologice in Romania

Începând cu anul 1990 prevalența fumatului a crescut în Europa de Est, fapt datorat în primul rând tranziției spre o economie de piață și apariției industriei internaționale a tutunului, care a promovat intens produsele în absența reglementărilor legislative care să limiteze acest lucru.

➤ În 1994, Centrul de Calcul, Statistică Sanitară și Documentare Medicală a efectuat o anchetă privind autoevaluarea sănătății, gradul de autonomie a handicapatului, comportamentul populației față de sănătatea proprie. Datele arătau creșterea procentului de fumători comparativ cu o anchetă similară din 1989 (25,9% în 1989 și 28,0% în 1994). Procentul fumătorilor era de aproape trei ori mai mare la sexul masculin comparativ cu cel feminin; dacă în mediul rural acest procent este de patru ori mai mare, în mediul urban era doar dublu. Aceste date demonstau la momentul respectiv încă funcționalitatea unor norme impuse la sate de o serie de perceptive culturale care nu permiteau femeilor să copieze acest obicei cu mare răspândire în rândul bărbaților.

➤ Studiul populațional realizat în 2003 de către Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate pe un eșantion reprezentativ la nivel național, format din 1209 persoane cu vârste cuprinse între 15 și 59 ani, intervievate direct, a arătat că mai mult de o treime din populație (35,1%) este reprezentat de persoane fumătoare. Acestea sunt persoane care au fumat cel puțin o sută de țigări în viața lor și care în ultima lună au fumat zilnic sau ocazional. Referitor la statutul de fumător există o

diferență foarte mare pe sexe - aproape jumătate (46,4%) dintre bărbații cu vârste cuprinse între 14 ani și 60 de ani sunt fumători față de 24,1% dintre femeile din aceeași categoria de vârstă.

➤ În anul 2007 a fost repetat studiul din 2003, realizat de către Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate. Acesta a arătat că aproape o treime din populația vizată de studiu (30,0%) este reprezentată de persoane fumătoare . Cea mai mare prevalență a fumatului se întâlnește la grupa de vârstă 15-24 ani - 34,8% și 25-34 ani - 32,9%. Cea mai mare parte a fumătorilor (61,6%) fumează între 10 și 20 de țigări pe zi. O persoană din zece fumează mai mult de 20 de țigări pe zi, 3 din 5 persoane au încercat măcar o dată sa fumeze în viață. Din totalul fumătorilor, 58,0% au declarat că doresc să se lase de fumat, iar aproape jumătate dintre fumători au încercat să se lase de fumat cel puțin o dată în viață.

➤ Conform *Studiului de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu privire la fumatul activ și pasiv*, desfășurat în luna iulie 2009 de către Institutul de Pneumologie Marius Nasta pe un eșantion reprezentativ pentru populația cu vârste peste 15 ani, interviuat direct, o treime din eșantionul analizat (32,4%) este reprezentat de persoane *fumătoare*. Trei din cinci persoane din populația inclusă în lot au încercat să fumeze (57,5%). Procentul este diferit la femei și bărbați (46,8% față de 69,6%) dar este aproximativ similar la împărțirea pe grupe de vârstă.

Cea mai mare prevalență a fumatului se întâlnește la grupa de vârstă 25-44 de ani și anume 39,3%. La celelalte categorii de vârstă valorile au fost 33,9% pentru grupa 15-24 de ani și 27,6% pentru intervalul 45 de ani și peste (cea mai mică prevalență). Pe ansamblul eșantionului studiat se observă că prevalența fumătorilor este mai mare la grupele de vârstă tinere.

Procentul de fumători este mai mare în rândul persoanelor cu studii medii (79,69%) și în rândul persoanelor ocupate (57,39%).

Din totalul fumătorilor, 12,1% au început să fumeze înainte de vârsta de 15 ani (față de 8% câți fumau zilnic în 1999 așa cum arăta studiul ESPAD și față de 13,9% în 2003 – CAPCTR), în timp ce mai puțin de jumătate dintre aceștia (44,8%) au început să fumeze înaintea vârstei de 18 ani. Mai mult de jumătate dintre bărbați (53,7%) au început să fumeze înainte de vârsta de 18 ani, procentul femeilor care fumează de la aceleași vârste fiind de 30,6%.

Dintre persoanele care nu au fumat deloc în ultimele 30 de zile pentru că s-au lăsat de fumat (26,9% din esantionul de fumători de 546 de persoane), aproape jumătate (46,3%) au procedat în acest fel pentru că au avut convingerea că fumatul dăunează grav sănătății, aproximativ o treime (36,1%) au renunțat pentru că fumatul le făcea rău, aproximativ un sfert (27,9%) consideră cheltuielile generate de acest obicei

prea mari, iar unul din cinci respondenti s-a îmbolnăvit si a fost nevoit să se lase (20,4%) sau nu a mai simtit nevoie să fumeze (17,7%).

➤ Conform sondajului realizat de Institutul Roman pentru Evaluare si Strategie (IRES) in aprilie 2011, 76% dintre cei cuprinsi in esantion (cercetarea a avut loc pe un esantion multi-stratificat, probabilistic de 1.960 de indivizi de peste 18 ani, reprezentativ pentru Romania, interviul fiind telefonic) spun ca sunt nefumatori. 24% dintre respondenti sustin ca fumeaza si fac acest lucru zilnic (15%) sau cu o frecventa mai scazuta (9%).

Procentul cel mai mare de persoane care fumeaza zilnic (22,5%) se regaseste in randul tinerilor intre 18 si 35 de ani. Cel mai mic procent (5,5%) este prezent in randul celor peste 65 de ani.

In ceea ce priveste varsta la care au inceput sa fumeze, trei sferturi dintre fumatori au facut acest lucru pana la 25 de ani, 45% intre 19 si 25 de ani, iar alti 31% au spus ca au fumat pentru prima data intre 15 si 18 ani. Unul din 10 fumatori a inceput sa consume tutun atunci cand avea sub 15 ani.

Potrivit sondajului, 60% dintre fumatori au incercat sa se lase de fumat in ultimele 12 luni, iar unul din 5 fumatori reusesc sa abandoneze fumatul pentru mai putin de o zi.

Cei mai multi care au încercat sunt fumătorii care locuiesc în mediul rural (67% fără de 55,2% în mediul urban), dar si cei care locuiesc în zona de sud a țării sau în Moldova (peste 60% față de doar 50% în Transilvania).

➤ Conform Special Eurobarometer 332, prevalenta fumatului în populatia generală peste 15 ani din Romania era in 2009 de 30%, in scadere fata de 31% in 2006.

Legislatia antifumat in Romania

In Romania exista legislatie stricta antifumat incepand din 2002 (legea nr. 349/2002; O.G. nr. 13/2003; legea nr. 275/2003).

Potrivit OU5/2008 privind modificarea si completarea Legii 349/2002 pentru prevenirea si combaterea efectelor consumului produselor din tutun, incepand cu 1 ianuarie 2009, in spatiile publice inchise fumatul este permis numai in camere exclusiv dedicate acestui scop, ventilate, si care sa nu fie spatiu de transit sau de acces.

De la aceasta data, in restaurante si baruri, spatiile pentru fumat vor reprezenta maxim 50 la suta din suprafata spatiului alocat clientilor si va fi obligatoriu sa se asigure ventilare si izolarea lor de spatiile pentru nefumatori. Localurile cu o suprafata mai mica de 100 metri patrati pot alege sa functioneze fie ca unitati in care se fumeaza, fie ca unitati in care nu se fumeaza.

Acest lucru trebuie adus la cunostinta publicului, prin panouri de afisare.

De asemenea, incepand cu 1 ianuarie 2009 s-a interzis comercializarea produselor din tutun in incinta si in jurul spitalelor si unitatilor de invatamant cu exceptia celor de invatamant superior.

De la 1 ianuarie 2009 legea prevede inscripționarea de avertismente pe toate produsele din tutun.

Prin OG5/2008 s-a decis ca distribuirea gratuita a produselor din tutun tinerilor cu varsta sub 18 ani sau sponsorizarea pentru produsele din tutun a evenimentelor si activitatilor destinate acestora sunt interzise, incepand cu 1 ianuarie 2009. Potrivit actului normativ, este interzisa publicitatea la produsele din tutun in presa scrisa si in orice alte publicatii si materiale tiparite, in salile de spectacol, cinematografe sau alte tipuri de sali de proiectie a materialelor vizuale destinate publicului.

De asemenea, este interzisa publicitatea realizata prin intermediul mesajelor inscripționate pe suprafetele interioare si exterioare ale mijloacelor de transport in comun, precum si pe cele exterioare ale oricarui mijloc de transport, precum si folosirea marilor produselor din tutun pe alte produse decat cele de tutun sau pe servicii care nu au legatura cu comertul cu produse din tutun, cu exceptia acelor produse necesare fumatului, precum scrumiere, brichete, chibrituri.

A fost interzisa si publicitatea pentru produsele din tutun realizata prin crearea, comercializarea sau oferirea gratuita de jocuri, inclusiv cele destinate utilizarii pe calculator, sau jucarii care promoveaza fumatul sau in care este utilizata o marca de produs din tutun.

Din prezentarea anterioara a legislatiei, este evident ca tara noastra are cadrul legal necesar pentru a obtine in timp reducerea consumului de tutun in randul populatiei, insa nu este suficienta existenta bazei legale, eficienta actelor normative fiind asigurata prin cunoasterea textelor legale si aplicarea acestora.

Bibliografie:

- Anchetă privind autoevaluarea sănătății, gradul de autonomie a handicapatului, comportamentul populației față de sănătatea proprie, consumul de tutun, consumul de alcool, Ministerul Sănătății, Centrul de Calcul, Statistică Sanitară și Documentare Medicală (CCSSDM), București, 1995.
- Fumatul și sănătatea publică în România. Cunoștințe, atitudini și practici legate de consumul de produse din tutun în rândul populației generale din România, editat de Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate (CPSS), Bucuresti, 2004.
- Cunoștințele, atitudinile și practicile populației generale referitoare la de consumul de tutun si la prevederile legislative in domeniu. Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate, Bucuresti, 2007.
- <https://www.stopfumat.eu>

- European Commission, Flash Eurobarometer: Survey on Tobacco Analytical report, March 2009.
- Special Eurobarometer 332, May 2010.